

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 33028-2024

Medewerker	:	Marit Maglio-Rijke ism Maaïke Schild
Team	:	Maatschappelijke Ontwikkeling
Datum	:	12 september 2024
Portefeuillehouder	:	Wethouder Hans Olthof

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Concept Verordening forensenbelasting 2025: (33740-2024)</p> <p>☒ Schijventarief forensenbelasting: (33740-2024)</p> <p>☒ Motie sta- en liggelden: (33740-2024)</p> <p>☒ Motie kostendekkendheid leges:</p>
<p>AFSTEMMING MET → Financien, Publiekszaken, LO, MO</p> <p>☒ Openbaar</p> <p>☐ Vertrouwelijk</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Onderwerp: Voorstel tot verhoging van leges, invoering forensenbelasting, huurverhoging drijvende horecavoorziening per 1 januari 2025.</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

In te stemmen met de uitvoering van twee moties die gericht zijn op het verbeteren van de financiële positie van de gemeente en de invoering van de forensenbelasting per 1 januari 2025, te weten:

1. Verhoog per 1 januari 2025 de leges voor de fysieke leefomgeving, huwelijksleges en de sta- en liggelden;
2. Implementeer een forensenbelasting vanaf 2025;
3. Stel marktconforme tarieven vast voor huwelijksleges.
4. Verhoog de huur van de locatie van de drijvende horecavoorziening in de Haven van Wijhe naar €2.500 per jaar;
5. Verwerk de extra inkomsten van 1 t/m 4 voor 2025 à € 118.450,- in de eerste begrotingswijziging 2025, die tegelijkertijd bij de begroting 2025-2028 wordt vastgesteld.
6. Communiceer de hierboven genoemde wijzigingen op brede wijze.
7. Onderzoek aanvullende leges- en inkomstenbronnen ter voorbereiding op de kadernota 2025.

SAMENVATTING

Bij de behandeling van de kadernota heeft de gemeenteraad een aantal moties ingediend die tot doel hebben de kostendekkendheid van leges en tarieven te verbeteren. In dit voorstel staat de uitwerking van deze moties middels verhoging en tevens wordt voorgesteld om per 1 januari 2025 een structurele forensenbelasting in te voeren. Indien de raad akkoord gaat met deze voorstellen, zullen de inkomsten van de gemeente jaarlijks met ruim honderdduizend euro stijgen. Dit bedrag wordt verwerkt in de eerste begrotingswijziging. Het betreffen maatregelen die op korte termijn kunnen worden ingevoerd, het zogenoemd laaghangend fruit. In aanloop naar de kadernota 2026 wordt onderzocht of en hoe de moties verder ingevuld kunnen worden.

Het college heeft besloten door middel van een verhoging van leges en tarieven de kostendekkendheid te verbeteren en daarmee de gemeentelijke inkomsten te verhogen.

AANLEIDING

In dit collegevoorstel wordt ingegaan op de uitvoering van twee moties die zijn aangenomen door de raad van de gemeente Olst-Wijhe op 1 juli 2024. Beide moties hebben betrekking op het verhogen van de kostendekkendheid van de gemeentelijke leges en tarieven.

De eerste motie richt zich op het onderzoeken van de kostendekkendheid van leges binnen de gemeente. De raad constateert een verwacht tekort van €1 miljoen terwijl de leges in Olst-Wijhe niet volledig kostendekkend zijn en lager zijn dan in de omliggende gemeenten. Het college wordt verzocht om vóór november 2024 een onderzoek te doen naar een realistisch niveau van kostendekkendheid en met een voorstel te komen voor 2025.

De tweede motie betreft de sta- en liggelden voor de Loswal in Wijhe. De raad constateert dat de overnachtingsplaatsen veel worden gebruikt en hoog gewaardeerd, maar dat de tarieven lager liggen dan vergelijkbare locaties. Er wordt gevraagd om marktconforme tarieven in te voeren, wat kan bijdragen aan hogere inkomsten voor de gemeente.

In dit collegevoorstel worden vijf onderdelen behandeld die van invloed zijn op de leges: publiekszaken (huwelijken en gehandicaptenparkeerkaarten), fysieke omgeving, APV, lig- en stagelden in de haven, en forensenbelasting. Voor elk thema wordt beoordeeld of en welke maatregelen in 2025 kunnen worden ingevoerd ('laaghangend fruit'). Bij de Kadernota 2026 zal worden opgenomen of er op andere terreinen verdere mogelijkheden of (financiële) ruimte bestaat. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd door de betrokken beleidsmedewerkers in afstemming met de betrokken portefeuillehouders.

BEOOGD RESULTAAT

Het beoogde resultaat is om de gemeentelijke inkomsten te verhogen door kostendekkende en marktconforme aanpassingen in de leges, forensenbelasting en sta- en liggelden. Daarnaast wordt de huur van de locatie van drijvende horecavoorziening aangepast zodat deze beter aansluit op de huidige marktomstandigheden.

KADER

- Motie marktconforme sta- en liggelden Loswal 1 juli 2024
- Motie verhoging kostendekkenheid leges 1 juli 2024

ARGUMENTEN VOOR

Verhoging sta- en liggelden + huur drijvende horecavoorziening Haven Wijhe:

- **Marktconforme tarieven:** De huidige tarieven liggen beduidend lager dan die van vergelijkbare locaties in omliggende gemeenten.
- **Hoge waardering van de locatie:** Ondanks dat er geen extra investeringen plaatshebben, blijft de Loswal zeer aantrekkelijk voor toeristen, wat de verhoging rechtvaardigt.
- **Aantrekkelijke locatie drijven horecavoorziening:** Na een aanlooperperiode waarin de exploitant de drijvende horecavoorziening in de markt moest plaatsen, is een marktconforme verhoging van deze A-locatie aan de IJssel nu gerechtvaardigd.

Forensenbelasting:

- **Langdurig verblijf:** Forensen houden meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning beschikbaar zonder hoofdverblijf in de gemeente te hebben.
- **Ongelijke belastingdruk:** Toeristenbelasting is verhoogd naar € 1,50 per overnachting. Vakantiewoningen en tweede woningen van eigenaren vallen buiten deze heffing wanneer ze voor eigen gebruik beschikbaar zijn. Wanneer deze woningen echter deels verhuurd worden, is er in principe ook toeristenbelasting verschuldigd voor de overnachtingen die tegen vergoeding plaatsvinden.
- **Gebruik van voorzieningen:** Eigenaren van vakantiewoningen en tweede woningen profiteren van gemeentelijke voorzieningen zonder direct bij te dragen.
- **Inkomsten gemeentefonds:** Het inwoneraantal beïnvloedt de algemene uitkering uit het gemeentefonds, waar forensen niet aan bijdragen.

Leges fysieke omgeving

- **Herinvoering tenaamstellingsleges:** Er wordt voorgesteld om de omissie in de leges te corrigeren door het opnieuw opnemen van leges voor het wijzigen van de tenaamstelling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning. Dit artikel was in 2023 opgenomen in de legesverordening, maar in 2024 niet meer, terwijl er in de praktijk veel gebruik van wordt gemaakt. Het invoeren van een tarief van € 50 per wijziging is een redelijke maatregel om de administratieve kosten te dekken.
- **Vereenvoudiging en verhoging bouwtechnische leges:** Er is ruimte om de tarieven voor het bouwtechnische deel van bouwaanvragen te vereenvoudigen en te verhogen, mede ook gelet op regionale tarieven. Het voorstel is om het aantal verschillende categorieën terug te brengen van zes naar drie, wat zorgt voor meer transparantie en administratieve vereenvoudiging. Dit treft vooral aanvragen met bouwkosten tussen € 100.000 en € 1.000.000 en geldt voor de gevolgklassen 1 (verbouw) en gevolgklassen 2 en 3 van de Wet kwaliteitsborging (Wkb). Voor de aanvragen met bouwkosten tussen de € 100.000,- en € 1.000.000,- worden de leges aangepast door ze te verhogen. De verwachting is dat zonder aanpassing van de hoogte van de leges voor 2025 een dip in de legesopbrengsten zal plaatsvinden ten opzichte van 2024. Dit wordt veroorzaakt doordat er geen oude Wabo-vergunningen meer verleend worden en de mogelijke overheveling van de volledige gevolgklasse 1 naar de markt op basis van de Wkb.
- **Verhoging leges ruimtelijk deel vergunning:** Er wordt voorgesteld om de leges voor het ruimtelijke deel van de vergunning te verhogen van 1% naar 2%, met een verhoogd maximum van € 5.000 (was € 3.000 in 2024). Dit brengt de tarieven meer in lijn met de werkelijke kosten en de bijdrage van de aanvragers.

Huwelijksleges

- **Marktconforme huwelijksleges:** Er is vastgesteld dat de huidige huwelijksleges niet kostendekkend zijn voor alle huwelijksvormen. Vergelijkingen met buurgemeenten zoals Deventer, Raalte en Zwolle tonen aan dat een aanpassing noodzakelijk is. Het enkel marktconform maken van onze leges betekent al een significante stijging van de kosten voor bruidsparen. Daarom is het advies om de leges voor verschillende huwelijksvormen te verhogen naar een marktconform niveau, zonder meteen volledig kostendekkend te zijn. De kostendekkendheid op deze huwelijksvormen stijgt door voorgestelde verhoging van gemiddeld 63% naar 83%.

ARGUMENT TEGEN

Verhoging sta- en liggelden + huur van de locatie van de drijvende horeca voorziening Haven Wijhe:

- **Gebruikersperceptie:** De verhoging kan negatieve reacties oproepen bij de gebruikers die gewend zijn aan de huidige tarieven, wat mogelijk tijdelijk het gebruik kan verminderen. De doelgroepen staan ook via social media/websites nauw in contact met elkaar.
- **Geen nieuwe faciliteiten:** Ondanks de verhoging worden er geen nieuwe of verbeterde voorzieningen aangeboden op korte termijn.
- **Beperkte toegankelijkheid drijvende horecavoorziening:** Een argument tegen de huurverhoging van de drijvende horecavoorziening is de beperkte toegankelijkheid van de locatie tijdens de wintermaanden en soms ook in de late herfst en vroege lente.

Leges fysieke omgeving

- **Wijzigingen en Toekomstige Legesinkomsten:** De tarieventabel bij de legesverordening is eind 2023 aanzienlijk gewijzigd, met het oog op de invoering van de Omgevingswet. Bij deze wijziging is aangegeven dat 2024 als een onderzoeksjaar zou fungeren. Door de invoering van de Omgevingswet zijn de producten en processen veranderd, en voor sommige onderdelen kunnen er geen leges meer worden opgelegd. Tegelijkertijd blijft de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ook in 2024 nog doorwerken, waardoor veel extra aanvragen uit eind 2023 pas in de eerste helft van 2024 zijn afgehandeld. Dit heeft invloed gehad op de legesinkomsten. Er is onderzocht hoe de leges ook in de toekomst kunnen bijdragen aan extra inkomsten voor de gemeente, ondanks de bestaande onzekerheden.

APV leges wijziging

- Voor de APV wordt voorgesteld om in 2025 niet in te zetten op verhoging van de leges, omdat alleen voor commerciële activiteiten leges worden geheven. Het gaat hierbij om een beperkt aantal evenementen. In het verleden is er voor gekozen om evenementen georganiseerd door

non-profit partijen in de gemeente niet met leges te belasten. Het vraagt een zorgvuldige afweging om opnieuw leges in te voeren voor non-profit evenementen, dit kan een negatieve invloed hebben op deze initiatieven. Deze afweging wordt meegenomen in de voorbereiding op de Kadernota 2026.

Huwelijksleges

- **Alleen nieuwe huwelijken:** Veel huwelijken worden lang van tevoren gepland tegen de huidige tarieven. Een aanpassing van de leges per 2025 zou alleen voor nieuwe huwelijksplannen gelden, niet voor de voor 2025 bij de gemeente vastgelegde huwelijken. Door aanpassing van de onderliggende afspraken, zullen bruidsparen zich niet respecteert voelen en zal onvrede veroorzaken.
- **Minder huwelijken:** Bovendien kunnen hogere tarieven betekenen dat minder mensen ervoor kiezen om te trouwen, wat de betrokkenheid bij huwelijken in onze gemeente kan verminderen.

Gehandicapten parkeerkaart

- **Impact beter overzien:** Voordat we overgaan tot verhoging of marktconformiteit van de leges voor gehandicaptenparkeerkaarten, is het verstandig om eerst onderzoek te doen. Dit helpt ons beter te begrijpen wat de financiële impact is en wat de behoeften van de doelgroep zijn, zodat we een weloverwogen beslissing kunnen nemen. Dit wordt meegenomen in de aanloop naar de kadernota.

RISICO'S

Verhoging Sta- en liggelden en huur drijvende horeca voorziening Haven Wijhe

- **Weerstand onder gebruikers:** Bezoekers kunnen ontevreden zijn over de verhoging zonder directe verbetering van de faciliteiten, wat tot een tijdelijke daling in het gebruik kan leiden.
- **Toekomstige werkzaamheden:** In de toekomst kunnen werkzaamheden rond het Hoogwater Beschermingsprogramma-project de toegankelijkheid van de haven en camperplaatsen beïnvloeden. Samen met IJsselwerken wordt bekeken hoe deze periode optimaal kan worden ingepast.

Huwelijksleges

- **Weerstand onder bruidsparen:** Momenteel heft de gemeente Olst-Wijhe leges voor het aanwijzen voor een Babs voor 1 dag. De leges hiervoor bedragen €170,- en deze komen bovenop de leges die een bruidspaar betaalt voor de gekozen huwelijksvorm. Hier is wel eens onvrede over. Bruidsparen snappen niet waarom de kosten hoger zijn bij het inzetten van een eigen Babs, omdat zij geen gebruik maken van inzet van een Babs van de gemeente. Als er gekozen wordt voor het verhogen van de leges, zal er mogelijk nog vaker sprake zijn van onbegrip en onvrede over de heffing van deze leges.

Algemeen risico

- Het risico van het nu doorvoeren van 'laaghangend fruit' met betrekking tot leges, terwijl nader onderzoek bij de kadernota nog kan leiden tot wijzigingen, is dat het tot inconsistenties en mogelijk extra aanpassingen in een latere fase kan leiden.

FINANCIËN

Verhoging Sta- en liggelden en huur voor locatie drijvende horeca voorziening Haven Wijhe

Jaaropbrengst op basis van de huidige tarieven en het gemiddelde jaarlijkse gebruik van 1.800 overnachtingen (boten en campers) bedraagt: ongeveer € 18.000 (gemiddeld tarief van € 10 per boot/camper). Voorgesteld wordt om het tarief met €7,50 te verhogen (dus € 17,50 per nacht per camper/boot) waardoor de verwachte opbrengst bij gelijkblijvende overnachtingen stijgt van € 18.000 naar € 31.000. Dit is overigens exclusief toeristenbelasting en de vergoeding die de havenmeester (€4,50 per overnachting camper/boot) ontvangt. Totaal kan dit de gemeente € 13.500,- opleveren.

Let op: de uiteindelijke opbrengst is afhankelijk van het daadwerkelijke aantal bezoekers en kan per jaar variëren.

Locatie drijvende horecavoorziening

De exploitant van de drijvende horecavoorziening betaalt jaarlijks een huurprijs van € 1.050. Dit bedrag lag de afgelopen jaren (fors) onder de huurprijs die marktconform is. Op deze manier werd de horeca-exploitant de gelegenheid geboden zich een positie te creëren. De Coronajaren en nasleep daarvan heeft ertoe geleid dat de gemeente (zeer) terughoudend is geweest met het doorvoeren van huurverhogingen. Inmiddels heeft de exploitant een goed draaiende voorziening opgebouwd op een A-locatie in onze gemeente. Onderzoek leert dat een (forse) verhoging van de huurprijs richting marktconform tarief gerechtvaardigd is. Voorgesteld wordt dan ook om de huurprijs voor 2025 te bepalen op €2.500. De rol van de horeca-exploitant als havenmeester staat los van de huurprijsverhoging en de aanpassing van de ligen stagelden. De havenmeester ontvangt een vast bedrag van €4,50 per camper of boot, een tarief dat ongewijzigd blijft. Bij de verwachte 1.800 overnachtingen (2023) ontvangt de horeca-exploitant hiervoor een vergoeding van ruim €8.000.

Forensenbelasting

De gemeente kan forensenbelasting heffen van natuurlijke personen die meer dan 90 dagen in de gemeente verblijven zonder daar hun hoofdverblijf te hebben (bijvoorbeeld doordat ze in Olst-Wijhe een tweede huis hebben). De forensenbelasting dient ertoe om mensen die relatief veel in een Olst-Wijhe verblijven, maar geen ingezetene zijn, mee te laten betalen aan voorzieningen. Het doel is niet om kosten voor deze voorzieningen één op één te verhalen, maar juist om een bijdrage te vragen aan het algemene voorzieningenniveau van de gemeente. Artikel 223 van de Gemeentewet biedt de basis voor de heffing. In Olst-Wijhe zijn 63 'belastingobjecten', waarvan 29 recreatiewoningen op een park op de Eikelhof. Daarnaast vallen onder de belastingplicht ook stacaravans en vakantiewoningen op een recreatiepark op Fortmond. Aangezien voor deze laatste categorie al toeristenbelasting verschuldigd is, wordt voorgesteld om in de verordening toeristenbelasting een vrijstellingsbepaling op te nemen om cumulatie van belastingheffing te voorkomen. Hiermee is de intentie om de invoering van forensenbelasting voor deze belastingplichtigen (in totaliteit) nagenoeg budgettair neutraal te laten verlopen. Verwacht wordt dat hierdoor een structurele (jaarlijkse) opbrengst van ruim €30.000 valt te behalen.

Leges fysieke leefomgeving

Bij gelijkblijvende aantallen aanvragen zal de voorgestelde aanpassing naar verwachting €65.000 extra aan legesinkomsten opleveren.

Huwelijksleges

Verhoging van de leges zoals voorgesteld in onderstaande tabel zullen, uitgaande van het aantal huwelijken van 2024, ongeveer 8500,- euro meer legesinkomsten geven.

Huwelijksvorm	Leges 2024	Voorstel leges 2025*	Verhoging percentage
Verkort huwelijk op gemeentehuis	170,05	250	47%
Huwelijk op gemeentehuis of op locatie tot 16.00	369,70	500	35%
Huwelijk vrijdag na 16.00 of in het weekend	554,70	700	26%

* Niet kostendekkend, wel marktconform

Let op: de uiteindelijke opbrengst is afhankelijk van het daadwerkelijke aantal huwelijken en kan per jaar variëren. Daarnaast zal het effect van de verhoging leges pas echt merkbaar zijn in 2026, omdat paren een huwelijk vaak (ruim) van tevoren vastzetten bij de gemeente. Voor die huwelijken die voor 2025 al ingeboekt zijn, zijn met paren de huidige leges afgestemd.

Totaal

Het totale verwachte extra inkomen uit leges voor de fysieke leefomgeving, forensenbelasting, en sta- en liggelden bedraagt zo'n € 117.000, met daarnaast €1.450 aan extra huurinkomsten van de drijvende horecavoorziening.

DUURZAAMHEID

Nvt

PARTICIPATIE

De doelgroep voor de forensenbelasting en de verhoging van de sta- en liggelden bestaat voornamelijk uit toeristen en niet-lokale bezoekers. Omdat de nieuwe tarieven marktconform zijn, wordt geen grote weerstand verwacht. De verhoging van de leges voor de fysieke omgeving wordt via gemeentelijke (online) kanalen en andere platformen gecommuniceerd aan inwoners en bedrijven. Daarbij informeren we hen over de verwachte kosten bij het indienen van een aanvraag. Zo zorgen we voor transparantie en de mogelijkheid om goed voorbereid te zijn op de veranderingen.

COMMUNICATIE

De verhoging van de leges voor de fysieke leefomgeving, de forensenbelasting, en de sta- en liggelden is nodig om de gemeentelijke inkomsten beter af te stemmen op de huidige kosten en marktontwikkelingen. We zorgen ervoor dat gebruikers en exploitanten goed begrijpen waarom deze aanpassingen nodig zijn. Informatie wordt gedeeld via de gemeentelijke website, sociale media, en indien nodig met borden op locatie. Ook wordt er, waar mogelijk, mondeling gecommuniceerd, bijvoorbeeld over de forensenbelasting. Begin november vindt een reguliere jaarlijkse evaluatie met de horeca-exploitant plaats, waarin ook de huurverhoging aan de orde komt.

PLANNING EN UITVOERING

De nieuwe tarieven voor de leges voor de fysieke omgeving, forensenbelasting, sta- en liggelden en de huurverhoging voor de drijvende horecavoorziening kunnen per 1 januari 2025 van kracht worden, afhankelijk van goedkeuring door de raad. De besluiten uit dit collegevoorstel zullen worden verwerkt in het raadsvoorstel met betrekking tot de begroting. Verdere gebiedsontwikkelingen, zoals het Hoog Water Beschermingsprogramma-project en de plannen voor een IJsselpark VTE, kunnen aanleiding geven tot een herziening van deze tarieven. In de periode naar de Kadernota 2026 zullen aanvullende mogelijkheden voor de leges worden afgewogen en besproken.